

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr

Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAP ULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hiduteza 32.

H I R D E T É S I D I J .

Araszabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A tordai kórház multja, jelene és jövője.

(Vége.)

A tordai kórház jelenlegi mizeriái közé tartozik a többek között a kórházi szobák czélszerűtlen és a betegek szinte veszélyesnek mondható beosztása, mert kérdelem: vajjon miképpen egyeztethető össze a szegény-szenvedő betegekkel szemben alkalmazásba veendő „elővigyázati rendszabályok”-kal az, hogy az ajtók kinyitása folytán kívülről beáramló hideg levegő közvetlenül csap a betegekre. Elismerem, hogy nyári időszakban, a mikor a virágot fakasztó napsugár melege a levegőt enyhévé és kellemes hatásúvá teszi — ez az állapot összeegyeztethető amaz óvórendszabályokkal; de télen — a mikor a napsugár mellett is nem egyszer jégvirágokat rajzol a természet mesteri keze a kórházak ablakaira is, a hideg külső levegőnek „első közből” közvetlen beáramlása bizony nem tudom minő kellemes hatással lehet a betegekre!

Eltekintve továbbá attól, hogy a nagy népesedési mozgalom mellett a jelenlegi 8 kórházi szoba akárháyszor nem képes a jelentkező betegek befogadására, nem tudom, ha vajjon nem lett volna-é ildomosabb a kórháznak u. n. „halottas kamarájáról” talán meg se emlékezni!... Nem! mert, ha a nehéz beteggel szemben az orvos hatásos ku-

rát csak akkor alkalmazhat, ha ismeri a bajt teljes méreteiben: akkor — a tordai kórház forogván kérdésben — e nagy beteggel szemben is emberbaráti tisztünk és kötelességünk semmit el nem palástolni: föltárni „a mi Lázarunk” testéről a veszélyes sebeket eltakaró leplet.

Van-e a tordai kórháznak halottas kamarája? Van! De minő? egy ronda fásszin, a hol megtörtént, hogy az oda elhelyezett halott más napra kelve orr és fül nélkül maradt; lerágták az egerek. Van-e a tordai kórháznak külön helyisége, a hova — addig is, míg az országos tébolydába leendő elszállítása eszközöltetnék — az örültek elhelyezhetők lennének? nincsen, hanem ha mégis intézkedés tétetik a kórházba való fölvétel iránt, ez csak úgy történhetik meg, ha az örült a rendes betegek közé osztatik be, ideiglenesen. Valóban — mondja főorvosunk említett jelentésében — ezen szerencsétlenekkel szemben ma már oly helyzetben vagyunk, hogy a kérdés megoldása csupán a kórház átalakításával lehetséges.

S kérdelem még csak azt: lakik-e a kórháznál állandóan orvos, a ki úgy éjjel és nappal közvetlen felügyeletet gyakoroljon a betegek felett? Nem lakik, mert nem is lakhatik, nem lévén ezen célra szolgáló helyiség, pedig hogy ezen kérdésnek a helyes meg-

nem oldása csak is a betegek érdekei rovására szolgál, azt nem szükséges hosszasan vitatni.

S ha még a kórházunk jelenéről vázolt képhez hozzá adom marcanstónások gyanánt azokat, a kórházunk kidomborításához sötét alapszíneket, a melyeket az én főorvosom jelentésében — a helyzet feltüntetése gyanánt — alkalmazásba vett, legyen aztán elég annyi.

A kórház jelenlegi állapota felett az én főorvosom így kesereg a többek között: „Az elődök a kórházat kegyes adományokkal megalapították, de az utókor az eltelt 40 év alatt nem mutatott fel e tekintetben semmi olyan érdeklődést, mely maradandó emlékké hálára kötelezné a szegény szenvedő betegeket, kiket a sors elvesztett egészségük s ez által elvesztett boldogságuk föltalálására intézetünkbe vezérel. Már negyven éve annak, hogy kórházunk mostoha gyermeke a vármegyének, csak nem teljesen elhagyatva, úgy, hogy fejlődésében visszamaradt, ön magát tartva fenn nyomoruságos jövedelméből. Egyesek, úgy mint testületek csakis akkor tudtak létezéséről, ha arra közvetlen szükségük volt...”

A ki a tordai — jobb sorsra méltó — kórházról nyújtott ezen tudósításon tovább nem olvassa, bizonyára a legsötétebb sejtelemmel teszi le e lapot, s teljesen reményt vesztetten kesereg ma-

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁARCZJA.

Nagypénteken.

Fekszik már az Üdvözítő;
Érted halt meg, oh világ!
Térj magadba, bűnödöt bándd,
S üdv sugárik még reád.

Hallga, mit beszél a szellő:
Gyászt öltött fel Golgotha,
Mehalt érted, gyarló ember,
Az Istennek egy fia.

Ott sir érte édesanyja,
Majdhogy szive megreped...
Sziklák, bércek ketté törnek,
Állat bóg s a föld remeg.

És te ember, csak te nem tudsz
Sírni forró könnyeket?
Vagy nem látva drága testén
Azt az öt mély, szent sebet?

Elfelelted, mint kinozták
S verték arczul elleni,
S vad kacaj közt hangoztatták:
„Meg kell öt feszíteni?”

Elfelelted, hogy ha ő nem
Lesz teérted áldozat,
Földi léted kis körén túl
Kin vár rád, s csak kárhozat?

Térj magadba, hullj a porba,
Halva fekszik Istened...
Vagy oly fásult már a szived,
Hogy még akkor sem tágl meg,
Ha az egész föld remeg?...
OREL GÉZA.

Egyről-másról.

(Tanítógyűlés. Állóírás, Comenius emléke. Ruhakiosztás.)

F. hó 2-án a megyei tanítótestület központi köre gyűlést tartott. Egyike volt az értekezlet azoknak, melyek maradandó becsüek, melyek általánosan érdeklődő s méltánylandó tárgyak. Talán ez alkalomszerűség is magával hozza e fényes eredményt, de lehetetlen be nem ismernünk, hogy hathatósan hozzájárultak a sikerhez a szives közreműködők lelkiismeretes utánjárásukkal, tanulmányaikkal, szakszerű működésükkel.

Simó kir. tanfelügyelő s dr. Szentpétery Lajos megyei főorvoson kívül a tagok nagy számban gyűltek össze. Az értekezlet a tisztikar megalakulásával kezdődött. Kriza alelnök választatott meg központi körü elnökké, jegyzővé Kovács Sámuel turi tanító. Azután terjesztette elő a dorján Domokos vitatételét az állóírásról. Az írásról szóló irodalomból merítve fejtegette az állóírásnak más államokban elterjedtségét. — A hazánkban honos ferdeírás csak százados multtal dicsekedhetik. S e rövid idő is tökéletesen elég volt arra, hogy a legtekintélyesebb orvosok felemeljék intó szavukat a ferde írás egészségre, a test arányos fejlődésére káros hatása ellen. E tekintélyekre hivatkozva, e téren tett kísérleteit ismertette ajánlja a jelenleg divó ferdeírás helyett az állónak általános behozatalát. Majd dr. Szentpétery emel szót. Bonczani szempontból, tárgyalja a felvetett kérdést. Illusztrációkkal kísérve fejti ki a jelenlegi írásmód szomorú eredményeit. A helytelen testtartás: a bal

vállnak lecsüngtetése, ezzel az egész testrészt, hal tudó folytonos összeszorított állapota, az egyik szemnek folytonos megerőltetése s ezek következménye a hátgerincz elferdülés, az egész jobb testfélnek a bal rovására történt intenzivebb kifejlődése, a baltudó elsatnyulása, a test bal felének örökös kényszer helyzete folytán a vérkeringésnek is megzavarása, a korai gyengélátás. E jelen állapotokkal szemben a javasolt állóírásnál a testtartása egyenes, mindkét kéz asztalon nyugodván s a füzet a pad a test közepén fekszik, tehát a szemek is a soroktól egyenlő távolban maradnak. Az egészségre a gyermek testének fejlődésére a ferde — mai — írás határozottan káros, az állóírás ellenben nem. Melegen ajánlja ez írásmód behozatalát.

A kifejlődött élénk eszmecsere vége az lett, hogy az állóírás feltétlen előnyét kimondva, e téren kísérletezésre szólítottak fel a tanítók.

Ez alkalommal áldozott Comenius emlékének is megyénk tanítótestülete.

Borbély György tanár alapos tanulmányban méltatta a nagy pedagogust. Érdekesen vázolta Comenius küzdelmes életét. Három ország versenyzett élte delén tudománya gyümölcseiért. 16 nyelven tanították könyveit, s végre is teljes elhagyatottságban halt el. Ő volt az, ki az oktatásban a szemléltetést sürgeti s e tárgyban a legnevezetesebb műveit nálunk Sárospatakon írta. Nagy elmével bonczolgatta Borbély, Comenius Magyarországra jöttének tulajdonképeni rugóit, ez okozta épen tőlünk való távoztát. A Rákóczyakat nem bir-

riusként a tordai kórház sorsa felett. S a kinek nincs tudomása a tordai kórház érdekében legújabbán megindult mozgalomról: annak nagyon is indokolva van ez a kesergés; de a kinek tudomása van a jeleztem mozgalomról, annak keble reménnyel telik meg újra és lelki szemei előtt álomképek vonulnak el, mint a közeljövő méhében rejlő valóság visszatükröződései, a mely képeknek a tordai kórházunk jövő fölvirágzása iránti reményünk adja meg a bájt és derűt.

Igen, mert tudatával birván annak a szilárd akarat elhatározásnak, a mely vármegyebeli vezérférjaink és annak minden egyes tagja lelkét eltölti: bármi úton és módon új kórházatlétesíteni, a hol orvosaink a belgyógyászat, szemészet, szülészet, sebészet, nőgyógyászat, elme-gyógyászat stb. terén jótékony működést fejthessenek ki; lehetetlen, hogy szívünk lázas dobogásba ne jöjjön s a büszkeség érzete ne töltse el lelkünket, látva azt, hogy az utódokban is van erő (ha akarat járul hozzá) az elődök nyomdokait követni.

Az eszme már annyira meg van érve, hogy annak valóságát, már a közel jövőben bizton várhatjuk, s így biztos kilátásunk lehet arra, hogy a millenium ünnepélyét a létesítendő új kórház fölszentelése ünnepélyével összekötve, ülteti meg Torda-Aranyosvármegye közönsége a szenvedő emberiség örök hálijára tevén ezáltal magát érdemessé.

Az új kórház eszméje valósitása érdekében az első lépés a folyó évi május havában tartandó megyei közgyűlésen lesz megtéve, elfogadásával azon javaslatnak, a melyet a kiküldött bizottság lesz hivatta mint olyant előterjeszteni, a melyet a létesítendő új kórház ügyének a fontos kérdése a biztos megoldás stádiumába jutand.

Talán hosszúra is nyúlt soraimat azon óhajjtással zárom be: Tegye az ég Torda-Aranyosvármegye minden egyes tagjának szívét mentől melegebbé a létesítendő vármegyei új közkórház ügye iránt; mert jól és szépen mondja halhatatlan irónk br. Eötvös József: „mint a levegő, mint a víz, mint minden a világon: úgy szívünk is, mentől melegebb, annál inkább emelkedik.“

Nagy Albert.

hatta rá üldözött vallása fegyverrel való megvédésére. Folytonos párhuzamba állítja Borbély Comeniust kortársaival Apáczai Cseri János, Keresztúri Pál vagy tőle meritették az eszméket, vagy nagyon is rokon lelkek voltak, de annyi bizonyos, hogy egy úton haladtak. Általános érdeklődés kísérte az irályi tekintetben is kimagasló felolvasást. Az utolsó tárgy volt Útő Sándor gyakorlati tanítása az unit. elemi iskolában. A fiatal tanító gyengéd bánásmódja a kis nebulokkal, mint tavaszi napfény lengte át a sikerült tanítást.

A nehéz fáradságos pálya munkásai egy kellemesen s hasznosan eltöltött délelőtt emlékével tértek vissza otthonaikba.

Megható kedves jeleneteket láthattak azok, kik el mentek f. hó 8-án 4 órakor az állami leányiskolába.

A rongyos-egylet első gyűjtése eredményét ekkor osztották ki 7 leányka, s 17 fuicska kapott nyári ruhát, cipőt kalapot.

Ezuttal térszűke miatt a kiosztást csak jelezni ohajtottuk, de jövő számunkban részletesebben kiterjeszkedünk a csekély eszközökkel, s mégis oly áldásosan működő első segélyezésre.

..... a.

Gazdasági apróságok.

Nemzetgazdasági szempontból napról-napra fontosabbnak tűnik fel tojáskivitelünk; szolgálatot vélünk tenni olvasóinknak, ha egy kiváló szaklap cikkét, mely „Szárnyasaink“ czim alatt jelenik meg, teljtartalmulag közöljük.

Ha kotlót akarunk ültetni, jó lessz előre is számot vetni azon nem kis fontosságú tényezővel, hogy ezek fészket lehetőleg rovarmentes helyre helyezzük.

A meredt vagy nagyon tollaslábu tyukok kotlóknak nem alkalmasok.

A kotló alá, tekintettel az állat és tojások nagyságára vagy az időszak meleg vagy hideg voltára 13-17 tojást rakunk.

A tojások legyenek normális nagyságúak és ép héjuak. Ha a kotló alatt a kellőnél több tojás van, akkor ezekkel nem tud az állat könnyen elbánni, vagyis nehezen forgatja őket s a fészek szélén levő tojások mindig ki vannak a meghülésnek téve. Ugy az egyik mint a másik az eredmény sikerét teszi kétséssé.

Legolcsóbb és legjobb fészkek kétségtelenül az, mely négy darab téglából lessz összeállítva. A négy téglalap oldalán fekszik és egymással négyszögletű ürt képez. Ezen mélyedésben teszünk 1-2 ujnyi vastag homokot vagy földet, még jobb, ha ehhez kevés hamut és rovarporkeveréket elegyítünk. Ezen fundamentumot azután szép körben kimélyítjük és fent széna vagy szalma karimát teszünk rá. Így már készen volna a fészek.

Fődolog az egészben, hogy a tojások alatt ne legyen sok széna, szalma, vagy föld; a fészkek úgy legyenek készítve, hogy mélyebb pontja a közepe legyen; vagyis minden tojás a közép pontja felé akarjon gurulni.

Ha a fészkek alsó része igen lapos, a tojások kifutnak a kotló alól. A szegény állatnak fárasztó munkát okozunk a tojások folytonos összekaparításával.

Csakis helyesen kimélyített fészkekben várhatjuk, hogy az állat jól forgasson és eredményesen kotoljon. A lapos fenekű fészkekben, hol az egyik, hol a másik tojás gurul el és hül meg.

Akár akar, akár nem, a kotlót naponként legkevesebb $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ órára le kell a tojásokról szállítani: mert az állatnak jó ha kísértelje magát; a tojásoknak ha friss levegőt kapnak. Ha azt tapasztaljuk hogy az egyik a másik helyet foglalja el.

Miután az ültő tyuk a kotlás tartama alatt kevés mozgást csinál, magától érthető, hogy az egészsége fentartása érdekében könnyen emészthető tápduc eledellel kell traktálnunk. A kotló élete és egészsége, ha más okból nem is, de kikelendő csirkék szempontjából okvetlenül figyelemre méltó kell hogy legyen.

A kikelés utolsó 3-4 napjában, jó ha a tojásokat mikor az állat éppen rájuk akar ülni, langyos vizes kézzel beprecskeljük.

Ha a tojások a kotlás 21-22 napján ki nem keltek azt mondják, hogy jó ezeket $+30$ - -35° R. vízbe tenni; mert ebben, ha van bennük még élet meg fognak repedni. Ezen megrepedt tojásokat óvatosan töröljük meg és tegyük megint vissza a kotló alá.

Mindenesetre érdekes kísérlet ha igaz; mi eddig ezt még nem próbáltuk s így levolnánk kötelezve azon t. tenyésztőinknek, kik ezt megpróbálva az eredményről értesítétek.

Ha a kis csirke kikelt és megszáradt, egy melegen kibélt kosárba teendő, 24 óráig nem kell neki semmit adni táplálékul. Ezen idő eltelté után adjuk azonban friss vizet, hamozott sárga köles vagy apróra tört kukoricza kását, ilyen módon a kis csirkék minden 2-3 órában megetetendők egyszer.

A tejítetés, hus és tojászetetés legalább a mi kísérleteinkben nem vezetett kellő eredményre.

Ha a kis állatok később megerősödnek, átszoktathatók rendes magtáplálékra.

Fődolog hogy csirkéinket a férgektől is óvjuk meg. Sokan zsir, olaj és férgpor bekenéseket ajánlanak; mi azonban mindezeknél a spiritus alkalmazását tartjuk czélszerűbbnek; mert a parasztiakat kétségtelenül megöli és gyorsan szárad.

Felhívás

az E. M. K. E. Torda-Aranyosvármegyei összes tagjaihoz.

A maros-vásárhelyi közgyűlés határozatához képest köztudomás szerint az E. M. K. E. f. év jun. 8-án az ország fővárosában Budapesten tartja meg f. évi, immár VII-ik rendes közgyűlését. **Junius 8-ka** (pünkösöd negyedik napja) dicsőségesen uralkodó Apostoli Királyunk **I. Ferencz József Ő Felsége** megkoronáztatásának 25-ik évfordulója. Közös egyetértéssel ez örömnapp emlékére határozatott a gyűlés erre a napra, s a fővárosi választmány, mint meghívó házigazda, már meg is kezdte a rendezés nagyszabású előkészületeit. A meghívókat nemsokára maga kibocsátandja, közölve az ünnepségek programját, a jelentkezés helyét, idejét és körülményeit.

Ez ünnepélyes közgyűlésen oly imponzans számban kell megjelennünk, mely méltó mind az országos jubiláris naphoz, mind a főváros meghívó figyelméhez, mind pedig az erdélyi rész nagy ügyéhez, egyesületünkhöz. Az alkalom itt van, melyhez hasonló nem egyhamar fog nyilni, Erdély ügye demonstrálásához, s melynél csak a mi résztvevésünk és lelkesedésünk lehet első sorban a nemzet további pártfogásának mértéke és indítója a jövőre.

Bizalommal kérjük tehát, hogy a toborzást minél szélesebb körben már most megkezdeni, a tagtársak megjelenését és pedig lehetőleg kötelező ígéret alakjában minél előbb biztosítani, s a nemsokára közelendő programhoz képest mind a rendező fővárosi választmányt, mind pedig igazgató választmányunkat a biztosnak vehető jelentkezésekről mielőbb értesíteni sziveskedjék, névszerint nevezze meg azokat, kiknek megjelenésére számíthatunk. Különösen kérjük pedig a tagtárs urak előtt a komoly jelentkezés hangsúlyozását és kiemelését, mint-hogy a tapasztalás szerint igen sokan szokták magukat föliratni, kiknek legnagyobb része később nem jelenik meg, s a kellemetlen lehangoltságon kívül a legnagyobb zavarba hozza a rendező bizottságot. Ezt pedig elkerülni, s az összetartás és egységes föllépést bizonyítani ezuttal egyesületünk életkérdése és becsület-ügye.

Kolozsvárt, 1892 február hó 23-án.

Az igazgató választmány nevében hazafias tisztelettel

Gróf Bethlen Gábor Sándor József
elnök. t. alelnök mint főtájtár

H I R E K.

Április 1-jével kezdődő új évnegyed alkalmából felhívjuk előfizetőinket előfizetéseik megújítására. Azokat pedig, kik hátralékba vannak kérjük, hogy hátralékos díjaikat beküldeni sziveskedjenek, mert lapunknak is kötelezettségei vannak.

Tisztelettel

AZ „ARANYOSVIDÉK“
kiadóhivatala.

— **Rédiger Béla** h. alispánnak, mint elnöküknek a tordai kebelesített polgárok testületi gyűnyűü kivitelü tintatartót és íróttalat ajánlékoztak. A művészileg kiállított czüstből készült, aranyozott műtárgy a Sipos Béla kirakatában látható, s rajta olvasható „Elismerésük jelölül Torda város kebelesített polgárai elnökük Rédiger Bélának emlékül 1892. Az értékes emléket egy bizottság nyújtotta át — Rédigernek, s csak önmagát tisztelte meg a kebelesített polgárság, midőn fáradhatlan ügybuzgó elnöke iránti tiszteletének ily módon adott kifejezést.

— **A tordai iparos-fajak** önk. és betegs. együletének vegyes dalkara Csákány S. karnagy vezetésével f. hó 18-án (husvét másodnapján) a város nagytermében saját pénz-tára javára táczczal egybekötött zártkörű dal-estélyt rendez. A rendezőség élén Borbély György egyl. elnök, Hambrich Károly egyl. alelnök, Veress Elemér egyl. titkár, Lámpe Lajos egyl. pénztáros, Marinka Miklós egyl. ellenőr és 27 rendezőbizottsági tag működik. A műsor a következő: 1. Nyitány, az iparos vegyes-dalárda által. 2. Felolvasás, „a pénzneméről,” Volenszky Gyula tanár ur által. 3. „Mikor én a dallos madárthalgatom” Szentirmaitól. Énekl. az iparos vegyes-dalárda. 4. Szavallat, Orel Géza p. ü. fogalmazó ur által. 5. Duett. „A madár fiaihoz,” előadják: Hambrich Károly és Osztián Lajos urak. 6. „Mazurka” Beleznai Antaltól. Énekl. iparos vegyes-dalárda. Belépti díj személyenként 60 kr., családjegy 3 személyre 1 frt 50 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre vált-hatók Bartha János, Gajzágó és Osztián, Krausz Gábor üzletekben, estve a pénztárnál. Kik tévedésből meghívót nem kaptak de arra igényt tartanak, kéretnek neveiket a nevezett üzlet-helyiségekben előjegyeztetni. Kezdeté pont fél 8 órakor. Ezuttal is föl hívjuk az érdeklődő közönség figyelmét ezen élvezetesnek ígérkező estély sikeréhez.

— **Színészek** érkeznek május 1-én városunkba, Miskolczi Henrik kiváló vidéki társulata. Egyelőre 12 előadásra gyűjt bérletet a társulat rokonszenves megjelenésű fiatal titkára Heltai Nándor. Ugy a társulat személyezte, mint az előleges műsor remélni engedti, hogy színházlátogató közönségünk élvezetes estéknek néz elébe. Miskolczi, ki a szolnok-dobokai nemzeti színház igazgatója, eddig az „Erdélyi Híradó” belmunkatársa volt, s mint volt hirlapíró tudni fogja kötelességét a helyi hirlappal szemben, s így nem leszünk kénytelenek társulata működését hallgatással mellőzni, mint tettük a Bokodi szintársulatával szemben.

— **Időjárásunk** olyan változókonv mint akár egy szép asszony. A hét elején szeles, aztán forró meleg, 8-án egész nap esett, míg 9-én reggelre arra ébredtünk, hogy hibátlan fehérségű hó takarta a vidéket, de alig tartott pár óráig, elment téli testvérei után.

— **Szerelemből.** Még sokan emlékeznek városunkban Palatkás István törvényszéki irnokra, kit innen a kolozsvári itélő táblához neveztek ki. Nagyon szerette feleségét, a menyecské azonban — tán megkívánta az áprilisi időtől — válni akart, s ez annyira elkeserítette a férjet, hogy szíve táján meglötte magát. Még élve szállították a kórházba.

— **A kolozsvári kerékpáros** egyesület több tagja szándékozott ma városunkba biciklizni s innen másnap Maros-Ujvárra menni. Hanem Borbély Gyurka attól tart, hogy az esőzés által megromlott utak miatt aligha el nem marad a kirándulás.

— **Vizbefult** Urián Lázár tordai illetőségű napszamos. Nagyon szerette a pálinka italt, s az verte meg. Holt testét f. hó 3-án találták meg a Kimpel-féle malomnál meggyült sáros vízben.

— **Tüzesetek** voltak a mostani száraz időjárással Aranyos-Polyánban, hol Solyosi János községi bíró gazdasági épületei égtek le. A kár 465 frt. A gyújtás boszu műve volt, s a tettesek Mikó János és Bihari János kézre kerültek.

— **Balla Pál** Mező-Szakál község határán levő tanyáján a petrolcummal vigyázatlan bánás miatt szintén gyulás történt. Itt is gazdasági épületei égtek le. A kár 2297 frtra megy.

— **Békcösi** álldogál a belkolozsvári utca piac felőli végén pár nap óta. Ez az első rendes fiaker Tordán. Az úttörő-vállalkozó harasztosi székely ember, mi ismét csak azt bizonyítja, hogy a székelyben van vállalkozási képesség.

— **Éden-színház** volt folyó hó 5-én a városi nagyteremben. A nagy számú nézőközönség sokáig emlékezni fog a boszantó felültetésre, mely a nagy hangon hirdetett műsor előadásával lett megcselekedve. Ugyanis azok a sehol nem látott megható mutatványok következetesen láthatatlanok voltak s az egészről az sült ki, hogy a középszerű büvészek legnagyobb tudománya a reklám csinálás.

— **Biztosítás.** A „Magyar-francia biztosító részvénytársaság” igazgatóságának legutóbb tartott ülésén előterjesztették az 1891-ik évi zárszámadásokat és a mérleget. Az üzlet

114.322 frt 45 krt tevő fölüllegéből a tűzbiztosítási díjtartaléknak 49.319 frt 45 kr. rendkívüli dóltációval való gyarapítás után, — miáltal ez 850.000 frtra emelkedik, 60.000 frt áll a közgyűlés rendelkezésére. Az igazgatóság azt fogja javasolni a közgyűlésnek, hogy az összegből a kétes követelések tartalékának 50.000 frtra történő kikerekítése céljából 17.759 frt 99 kr továbbá a meglévő tőketartalék gyarapítására, annak 170.000 frtra való kikerekítése céljából 18.312 frt 13 kr fordítások és a fennmaradó 28.930 frt 88 kr új számlára átvitessék. Az intézet igazgatósága a maga előtűzött szolid üzleti elvekhez híven, azért javasolja a biztosítéki alapoknak a rendes szükségleten túlmenő eme megerősítését, mert a mint évi jelentésében is kiemeli, az üzlet erős és egészséges fejlődésének, nemkülönben állandó jövedelmezőségének biztosítékait a jövőt illetőleg, a tartalékokus javadalmazásában látja. A zárszámadásokból és a jelentésből a következő számokat idézzük. Az 1891. évi díjbevételek összege 5.175.500 frt 18 krt teit, a későbbi években esedékes díjkötelezvények a tűzágazatban 7.554.261 frt 76 krt képviselnek — Az életbiztosítási osztály tácaja biztosított tőkékben és járadékokban 18.773.883 frt 86 krt képvisel. Az 1891. évben a tűz- és jégágazatokban, az esedékesekké vált díjkötelezvények nélkül 109.977 új kötvény állított ki és 5472 kár lett bejelölve. A díj- és kártartalékok az 1890 december végével kimutatott állaggal szemben 245.964 frt 42 krral emelkedtek és 1881 végével 5.111.581 frt 41 krt tesznek, melyek a zárszámadások szerint: 479.774 frt 75 krral készpénzben és betétekben, 3.229.168 frt 90 krral az 1891 december 31-iki árfolyammal számított értékben, 359.212 frt 99 krral a társaság életbiztosítási kötvényeire adott kölcsönökben, 1.500.000 frt — krral a társaság budapesti és bécsi három bérházában lelik fedezetüket. Az intézet ötször biztosítéki alapjai 1891 december hó 31-én 6.860.512 frt 29 krt tesznek. A társaság, mely üzletének terjedelmét és a legjobb biztosítékokkal fedezett tartalékainak magasságát tekintve, hazai intézeteink közt a második helyen áll, anyagi helyzete a által teljes biztosítást nyújt arra, hogy nem csak mint eddig történt, a biztosítást kereső közönség igényeinek fig teljes mértékben eleget tenni, hanem a biztosítási intézmény nemzetgazdasági fontosságának megfelelő fejlődésnek néz eléje. A biztosító társaság tordai ügynöke Medgyesi Lajos.

— **Egy új találmány** (Kávépergelő gép) czim alatt közöltük, hogy a kereskedelemre és háztartásra egyaránt fontos találmányt mutatott be Leidenfrost Ármín debreczeni kereskedő nagyszámu szakértő közönségnek. Az egyszerű szerkezettel bíró, s bárki által könnyen kezelhető készülék segítségével minden fűszerkereskedő azon helyzetbe jut, hogy a kávépergelésnél elszálló legbecsesőbb anyagokat (a caffè és illatos olajokat) felfoghatja és a pótkávéba átviheti, miáltal a pótkávé a valódi kávé zamatával telítve magában is, kávé hozzáadása nélkül használható. De meglepő az eredmény, ha kevés valódi kávéval vegyítve használjuk az ezen készülékben praeparált pótkávé. A háztartásban is nélkülözhetlen e készülék, mely a kávé pergelése közben elvesző alkatrészeket megtakarítja, s így minden gazdasszony azon kellemes helyzetben van, hogy rendes kávé szükségletét felére szállíthatja. A készülék előnyeiről tanuszkodik a következő nyilatkozat: Alulírottak ezennel igazoljuk, hogy a Leidenfrost Ármín debreczeni kereskedő által feltalált, nekünk f. é. márczius 12-én bemutatott kávépergelő gépet — melylyel a kávé pergelése közben karbamenő becses anyag-részek elillanása megakadályoztatik, s ezen anyagrészeknek a gépben elhelyezett pótkávéba való átvitele meglepő sikerrel eszközölve lett — teljesen célszerűnek találjuk, minélfogva azt úgy általában a háztartás céljaira, mint különösen fűszerkereskedőnek használatra lelkijismerettel ajánlhatjuk. Debreczen, 1892. márcz. 14. Csának József, fűszer nagykereskedő, Szabó Zsigmond, fűszerkereskedő, Dr. Király Ferencz, kamarai titkár, Rickl József Vilmos, fűszer nagykereskedő, Lusztig Károly, fűszerkereskedő, Dr. Verődi Viktor, a vegyész tanára, Münch Gusztáv, fűszer-áru helyi ügynök, Geréby Fülöp, fűszerkereskedő, Tóth Béla, gyógyszerész, Hochfelder Jakab, fűszer-áru helyi ügynök, Megrendelések iránti megkeresések Debreczenbe Tóth Gyula vasnagykereskedő czéghöz intézendők.

— **Főlvétetik** könyvkötőtanoncznak egy 14—15 éves fiu. Értekezhetni Lámpe Lajos könyvkötővel Tordán.

— **Hírek innen-onnan.** L'herot francia pinczért kinek sikerült Ravachol gonosztevő és anarkista vezért Párisban elfogni, mindennűnen üdvözlő iratókat kap, számosan pénzzel ajándékozzák meg, a kormány pedig a becsületrend nagykeresztjével tüntette ki. — Mészáros Károly dr. Budapest tizezer forintos alapítványt tett az orvosi irodalom emelésére oly kikötéssel, hogy a kamatait 1000 forintot két évenként adják oda a legjobb szakmunkának. — Zádor Gyula a nagyváradi kir. tábla elnöke, kinek nejét a napokban temették, e hó 5-én hirtelen meghalt szélhűdés következtében. Temetése nagy részvét mellett Budapesten ment végbe. — Moltke emlékiratai, melyek érdekes közleményeket tartalmaznak, mind saját életére, mind hazája politikájára nézve, megjelentek a berlini könyvpiaczen. — Fireczák Gyulát virágvasárnapon szenteli fel Vályi János eperjesi püspök munkácsi püspökké, mely szertartásra több egyháznagy jelenik meg. — Capri gróf, birodalmi kancellár az ünnepek után Karlsbadba megy üdülés szentpontjából. — Vulkovich utodát, Dimitrovot az új bolgár ügynököt magánkihallgatáson fogadta a szultán apr. 4-én, egy dohányszelenczét ajánlkozva neki. — Szilágyi igazságügyi miniszternél e hó elsején 100 újvidéki hölgyből, álló deputáció jelent meg, kiket Visontay Soma dr. Újvidék orsz. képviselője vezetett eléje. A hat évi feyházra itétt Tomics Jása érdekében utaztak fel, ki tudvalevőleg, neje becsületét védelmezve, ellenfelét leszurta. A küldöttnek szónokva egy tisztességes matrona remegő hanggal, megható szavakkal kérte a minisztert, vegye pártfogásába az elítéltet. Szilágyi megígérte, hogy újból áttanulmányozza az egész ügyet, s a mennyire hatalmában áll segíteni fog a bajon. Válaszát nagy éljenzéssel és köszönettel fogadták. — Baross kereskedelmi miniszter öntött-vas állványon álló új levélgyűjtő-szekrényeket állított fel a fővárosban, melyek nemcsak hogy jóval czélszerűbbek az eddigiéknél, hanem csinosak is lesznek s díszíteni fogják az utcát. Legközelebb kipróbálják az új rendszert 10 drbbal. — A pétervári lőporgyár szárító kamrájában 35 pud piroxinin felrobbant, mely az ott dolgozó 9 munkást az épülettel együtt a levegőbe röpítette, oly erővel, hogy a munkások testrészeit, valamint a romokat 200 méternyire sodorta el. — Szalvator Ferencz főherczeg nejevel együtt husvét után a délvidékre tesznek kirándulást. — Jenő főherczeg 12 törzstiszt kíséretében a fővárosból Teschenbe lovagol, hol azelőtt a 101-ik ezred parancsnoka volt. Utközben több helyen rövid időre megállapodnak.

Torda-Aranyosvármegye alispánjától.

Szám 1648—1892.

Valamennyi főszolgabíró és városi tanácsnak.

A folyó évben Magyarország területén eszközöndő katonai térképezési munkálatok teljesítésére a cs. és kir. közös hadügyi miniszter ur által kiküldött főtiszteket, m. kir. közös hadügyi miniszter ur által kiküldött főtiszteket, m. kir. honvédelmi miniszter ur Ó nagyméltósága „nyilt rendeletek”-kel látta el.

Az e tekintetben folyó évi márczius hó 24 ről 15665 szám alatt kibocsátott honvédelmi miniszteri rendelet folytán felhívom ennélfogva (czimet), hogy intézkedjék az iránt, miszerint a járása területén megjelenő ezen tisztek, az általuk előmutatandó „nyilt rendelet”-ben felsorolt szolgáltatásokban (szállítás, előfogatok, legénységi élelmezés) vonadás nélkül részesíttessenek és ezen fontos és közhasznu szolgálati feladatuk teljesítésében, lehetőleg támogatassanak.

Torda, 1892. április hó 4-én

alispán helyett: NAGY OLIVÉR,
h. főjegyző.

Szám 2637—1892.

Valamennyi oltóorvosnak.

Értesitem a tkts. orvos urat, hogy ugyan ezen szám alatt a tkts. tanácsnak (főszolgabírónak) elküldöttem az idei védhímlő oltásról szerkesztett tervezetet, melynek alapján uraságod az idei védhímlőoltást eszközölni fogja.

A midőn ezt tudomására hozom, szükségesnek vélem egyuttal még az oltásnál kövendő eljárásra vonatkozólag néhány megjegyzést tennem.

Merültek fel panaszok, mely szerint az oltási munkálatok, vagy a községi előjáróság hanyagsága, vagy pedig a lakosság indolentiája következtében annyira hátráltatnak, hogy azt még feltételezhető pontossággal sem lehet keresztül vinni, minek következménye a gyakori félreértések.

Ebből kifolyólag meghagyom a tek. oltó-orvos urnak, hogy minden legkisebb pontatlanságot, mely az oltásnál előfordul az oltási jegyző-könyvbe vegyen fel, arról vagy azonnal hozzám, vagy a vármegye főorvosához tegyen jelentést. Továbbá figyelmeztetem arra is, hogy a szabályzat értelmében az oltó orvos kötelessége egy héttel, de legalább 4 nappal előbb a község elöljáróságát értesíteni a véghezviendő oltásról és azt pontosan betartani.

Vasárnap délelőtt templomozás alatt az oltásnak szünetelni kell.

Torda, 1892. márczius 29-én.

h. alispán helyett: NAGY OLIVÉR,
h. főjegyző.

Szám 2636—1892.

Pályázati hirdetmény.

Főispán ő méltóságának idei 74. számú intézkedése következtében Torda-Aranyosvármegye területén a topánfalvi főszolgabírósnál üresedésbe jött egy közigazgatási gyakornoki állomásra, mely évi 300 frt fizetés és 60 frt lakpénzzel javadalmaztatik, ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom tehát mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhadják, hogy az 1883. évi I. t. cz. értelmében megkívánt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat legkésőbb 1892. évi május hó 1-éig hozzám adják be.

Torda, 1892. márczius 31-én

h. alispán helyett: NAGY OLIVÉR,
h. főjegyző.

Szám. 2771—1892.

A méltóságos gróf főispán úr folyó év és hó 2-ről⁸⁷_{főisp.} szám alatt kelt intézkedése következtében Torda-Aranyosvármegye törvényhatósági bizottságát f. év április hó 14-én d. e. 10 órakor kezdődőleg Tordán, a vármegye székházánál tartandó

rendkívüli közgyűlésre

ezennel összehívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. Tordaváros képviselő-testületének, a tordai sóbányai és sóaknai fürdő-helyiségeknél célba vett tervszerű építkezések és berendezési költségek fedezésére szükségeltető 27.000 frt összegnek valamelyik pénzüntézetből előnyös feltételek mellett törlesztési kölcsönképpen leendő felvehetése tárgyában hozott és jóváhagyás végett felterjesztett határozata.

2. Tordavárosképviselő-testületének határozata, melylyel elhatározza, hogy a kir. kincstár tordai piaci curialis belső telkét és a „vasut“-hoz címzett ven-

déglőt 40 félev alatt fizetendő 25.000 frt vételárban megvásárolja.

Torda, 1892. április hó 2-án.

RÉDIGER BÉLA,
h. alispán.

Eladó

egy jó karban levő kettős

billiárd

a hozzátartozó golyók és dákokkal. Továbbá egy szoba berendezés, mely áll egy kasszából, különféle asztalokból, előnyös árak mellett. Előny adatik oly vevőknek, a ki a billiárddal a szoba-berendezést is megveszi.

Értekezhetni özv. Losonczy Józsefné tulajdonossal, a „Vasuthoz“ címzett vendéglőben.

1—*

Torda-Aranyosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sz. 261—1891.

tanf.

Pályázati hirdetmény.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister urnak folyó évi márczius hó 16-án 7886. sz. a. kelt magas rendeleténél fogva ezennel írásbeli zárt ajánlati pályázatot hirdetek 170 darab kétülésű és 46 darab háromülésű iskolai pad szállítására.

A padok puhafából készitendők, keményfakötésekkel. A padok magassága 0.80 cm. Szélessége 0.75 cm. a kétülésűek hossza 1.10 cm. a háromülésűeké 1.60 cm. Átadási határidő f. évi július 30-dika.

Közelebbi meghatározásokat, illetve méreteket nem adok, hanem megjegyzem, hogy a mintapad hivatalos helyiségemben bármikor megtekinthető.

A kétülésű padok megállapított ára 8 frt 15 kr, a háromülésűeké 10 frt 15 kr, a helyszínére való szállítási díjjal együtt. Az új-tordai áll. iskolához szállítandó padokért ezen díj nem számítható.

A jelzett 216 darab iskolai pad közül:

1. az új-tordai állami iskolához kétülésű	60 darab.
2. a gerendi „ „ „	40 „
3. a sz-kocsárdi „ „ háromülésű	20 „
4. a m-ludasi „ „ kétülésű	50 „
5. az a.-szt.-mihályf. áll. isk. háromülésű	26 „ és
6. a székely-földvári „ „ kétülésű	20 „

Az ajánlatok minden iskolára nézve külön-külön egység árak szerint adandók be, s a % elengedés, vagy felemelés számokkal is kiirandó.

A beadott ajánlatok a magas ministertanács által a folyó évben megállapított szabályok szoros betartása mellett állítandók ki és nyújtandók be. Ezen szabályok hivatalos helyiségemben bármikor megtekinthetők.

A versenytárgyalás f. évi május 3-án d. e. 10 órakor hivatalos helyiségemben fog megtartatni: mikor is az irt időig beérkezett, s 5%-os bánatpénzzel ellátott ajánlatok azonnal elbiráltatnak, s a vállalat a legelőnyösebb ajánlattevőnek oda fog ítéltetni.

Tordán, 1892. évi márczius hó 28-án.

SIMÓ BÉLA,

kir. tanfelügyelő.

1—2

Sz. 315.

1892. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A tordai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a tordai kisegítő-takarékpénztár végrehajtónak, Dézsán György és Dezsán Juon alsó-fügedi végrehajtást szenvedők elleni 200 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében (a tordai kir. törvényszék felvinczi kir. járásbírósnak) területén levő Alsó-Füged község határára fekvő az alsó-fügedi 19 sz. tjkvben A —|—36 37. hrsz. 270 frt, 199 hrsz. 27 frt, 209/1, 210/1 hrz. 33 frt, 346. 347 hrsz. 34 frt, 379 hrsz. 18 frt, 539. 560 hrsz. 40 frt 625 627. 627 hrsz. 20 frt, 640. hrsz. 70 frt. 670 hrsz. 40 frt. 1252 hrsz. 117 frt. 1269 hrsz. 99 frt. 1324. 1325 hrsz. 39 frt. becsértékű ingatlanokra a végrehajtási törvény 156. §-ánál fogva összesen az árverést 808 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1892. évi június hó 1 ső napján d. e. 9 órakor Alsó-Füged község házában megtartandó nyilvános árverezésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át, vagyis 80 frt 80 krt, o. é. készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42-ik §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tordán, 1892 évi febr. hó 23-án.

A tordai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.

Solymosi Miklós,
kir. törvénységi bíró.

H I R D E T É S E K

felvételnek

az „ARANYOSVIDÉK“ kiadóhivatalában

Hid-utca. 32. szám.